gemeente
Stichtse Vecht

Kadernota 2020

gemeente Stichtse Vecht

Inleiding

In de Kadernota worden de uitgangspunten en richtlijnen opgenomen op basis waarvan de Programmabegroting wordt gemaakt. In de Kadernota kijken we naar de opgaven die we op ons af zien komen voor het komende jaar. Dit kunnen ontwikkelingen zijn waarop de gemeente moet anticiperen, maar ook beleidskeuzes die afwijken van het huidige collegewerkprogramma en leiden tot financiële bijstellingen. De Kadernota bevat daarom ook een financiële doorkijk voor de komende vier begrotingsjaren.

Bijstelling ambitieniveau

Onze financiële middelen zijn op dit moment niet toereikend voor de uitvoering van alle ambities uit het collegewerkprogramma. De oorzaak hiervan ligt grotendeels bij de oplopende tekorten in het sociaal domein en de lagere bijdragen vanuit het Rijk. Als gemeente staan we daarom voor een complexe opgave, die vraagt om een bijstelling van het huidige ambitieniveau. Concreet betekent dit dat een aantal ambities meer tijd en middelen vraagt om te realiseren. Voor een aantal geldt zelfs dat zij met de beschikbare middelen onuitvoerbaar zijn en vragen om een herijking of andere aanpak.

De beschikbare financiële middelen zijn leidend voor ons ambitieniveau. De Kadernota bevat daarom diverse bijstellingen, met als doel een nieuw evenwicht tussen het behoud van een solide financiële positie en het behoud van een solide samenleving. Deze bijstellingen leiden vooralsnog tot een sluitend financieel meerjarenperspectief.

Prominente thema's voor 2020

Het collegewerkprogramma is de basis voor de structuur en inhoud van de Kadernota. De tekorten in het sociaal domein hebben invloed op de realisatie van de ambities in 2020 en de jaren daarna.

Overkoepelend bevat deze Kadernota een aantal programma-overstijgende thema's die de samenhang in beeld brengen tussen de programma's.

1. De versterking van onze positie en profilering in de regio en het aanpakken van regionale vraagstukken.
Wij willen de kracht en eigenheid van onze gemeente en twaalf kernen behouden en tegelijkertijd richting geven aan onze ambities op het gebied van onder meer woningbouw, mobiliteit en economie op regionaal niveau. Daarnaast willen we als Stichtse Vecht een prominentere rol spelen in U10-verband die past bij onze positie in de provincie.

2. De gevolgen van de klimaatontwikkeling en hoe wij hiermee omgaan.
Het klimaat verandert en daardoor krijgen we te maken met extremere buien, meer hitte en droogte. Deze veranderingen zorgen voor problemen in onze woongebieden, bijvoorbeeld wanneer straten blank komen te staan. Zowel de openbare ruimte als privéterreinen van inwoners moeten anders worden ingericht.

3. Het realiseren van de landelijke doelstellingen en onze eigen ambities op het gebied van duurzaamheid.
Om de landelijke doelstellingen en onze eigen ambities te realiseren zijn investeringen nodig. Ondanks de beperkte financiële middelen en ambtelijke uitvoeringscapaciteit starten wij in 2020 met de verduurzaming van onze eigen gebouwen. Om deze doelstellingen te halen is echter ook de inzet van en samenwerking met externe partijen nodig.

4. Een meer integrale aanpak binnen het sociaal domein om de toenemende zorgkosten zoveel mogelijk op te kunnen vangen.
De zorgvraag en zorgkosten blijven de komende jaren toenemen, onder meer als gevolg van de vergrijzing. Alleen inzetten op preventieve voorzieningen is onvoldoende om deze ontwikkeling te kantelen. We zetten de transformatie onverkort door, door voorzieningen en zorg anders te organiseren; integraal, effectiever en vanzelfsprekend efficiënt.

5. De impact van de Omgevingswet en de effecten hiervan op hoe wij samenwerken met onze inwoners en ondernemers.
De komst van de Omgevingswet brengt een veranderopgave met zich mee voor gemeenten. Het gaat hierbij niet alleen om nieuwe wetgeving, maar ook om vernieuwende vormen van (burger)participatie en de verschuiving van verantwoordelijkheden en taken.

Deze taken vragen om een andere manier van werken en organiseren. Dit past bij de nieuwe bestuursstijl die wij nastreven.

Leeswijzer

Ieder programma bevat een beschrijving van de belangrijkste (autonome) ontwikkelingen, nieuwe (beleids)voorstellen en bijstellingen op de uitvoering van het collegewerkprogramma. De financiële effecten hiervan en het meerjarenperspectief staan weergegeven in een aparte paragraaf.

Bestuur

We zetten ons in voor een uitstekende eerstelijns dienstverlening die innovatief en toegankelijk is. Wij werken toe naar een gelijkwaardige samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties waarbij we de aanwezige kennis in onze samenleving beter benutten. Dit past bij onze nieuwe transparante bestuursstijl. Ook op regionaal niveau werken wij samen met onze partners om gedeelde opgaven integraal aan te pakken. De tekorten in het sociaal domein vragen om het bijstellen van ons ambitieniveau voor het behoud van een solide financiële positie.

Een financieel gezonde gemeente
De beschikbare financiële middelen zijn leidend voor ons ambitieniveau. De tekorten in het sociaal domein hebben dan ook invloed op de realisatie van de ambities in 2020 en de jaren daarna. Als gevolg hiervan bevat deze kadernota verschillende (financiële) bijstellingen. Deze leiden vooralsnog tot een sluitend financieel meerjarenperspectief. Wij verwijzen verder naar de paragraaf ‘financieel beeld’ verderop in deze Kadernota.

(Digitale) dienstverlening
Dienstverlening is meer dan alleen een balie en de gemeentelijke website. Het gaat naast een goede informatievoorziening ook om het aanbod van toegankelijke online-producten en diensten. Hoewel ook op het gebied van dienstverlening onze ambities noodzakelijkerwijs zijn bijgesteld, gaan wij toch in 2020 een aantal verbeteringen doorvoeren die hieraan bijdragen. Een voorbeeld hiervan is de aansluiting op de digitale berichtenbox Mijn Overheid zodat inwoners via één digitale brievenbus hun inwonerspost ontvangen. Een ander voorbeeld

is het inzetten van een extern callcenter zodat wij telefonisch buiten openingstijden en tijdens piekmomenten optimaal bereikbaar blijven voor onze inwoners.

Wij investeren tevens in onze informatisering en automatisering. Dit zijn noodzakelijke investeringen om te blijven voldoen aan alle wettelijke eisen, bijvoorbeeld op het gebied van informatieveiligheid en de Basisregistraties. Hiermee kunnen wij blijven acteren op toekomstige ontwikkelingen. Deze investeringen dragen ook bij aan onze ambitie om meer datagestuurd te werken. Hiervoor ontwikkelen wij in 2020 een nieuwe datastrategie die zorgt voor een veilige en verantwoorde omgang met data.

Toekomstbestendige organisatie
Er ligt een veranderopgave voor de ambtelijke organisatie. Het gaat hierbij niet alleen om de invoering van nieuwe wetgeving of taken. De kern van de veranderopgave is het nog meer centraal zetten van de inwoner en ondernemer en de daarmee gepaard gaande vernieuwende vormen van (burger)participatie. Ook de intensivering van de regionale samenwerking heeft gevolgen voor de organisatie. Dit alles vraagt om een andere manier van werken en organiseren. De ontwikkeling van de organisatie vraagt doorlopend aandacht, aangezien de omgeving continu in beweging is. De reeds ingezette organisatieontwikkeling onder de vlag van organisatievisie DOE! houdt de koers aan die nodig is om deze veranderingen goed te laten landen.

De organisatie blijft ook aandacht houden voor haar rol als werkgever. Aantrekkelijk werkgeverschap in een krappe arbeidsmarkt vraagt niet alleen om het effectief werven van medewerkers met de juiste competenties, maar ook om het investeren in het huidige personeel.

Heldere communicatie
Een belangrijk onderdeel van onze bestuursstijl is heldere communicatie. In de veelheid van informatie die over de verschillende kanalen dagelijks tot ons komt, is het noodzakelijk om als overheid je kernboodschap te vatten in begrijpelijke teksten, kort en krachtig. Dat is nog niet altijd gemakkelijk waar het complexe materie betreft. Nog beter zijn visuele communicatiemiddelen. Op zich staand, of ter ondersteuning van bijvoorbeeld een beleidsstuk. Deze ontwikkeling gaat steeds sneller. Wij streven ernaar om in 2020 minimaal de helft van onze externe communicatie visueel te ondersteunen met bijvoorbeeld video’s, infographics en animaties.

Inwonerparticipatie
Inwonerparticipatie blijft hoog op onze agenda staan. Hiervoor is in 2019 een ambtelijke werkgroep participatie ingericht. De focus van de werkgroep ligt dit jaar met name op de invoering van de Omgevingswet. In 2020 wordt deze focus verbreed en gaat de werkgroep experimenteren met nieuwe manieren van participatie, bijvoorbeeld via een speciale app.

Daarnaast zijn er steeds meer initiatieven uit de samenleving. Op grond van ervaringen met het Burgerinitiatief “Atlantische Buurt” zal een deel van het bestaande Centraal Leefbaarheidsbudget worden gereserveerd voor “bewonersinitiatieven 2.0”, waarbij de nadruk zal liggen op het “zelf de handen uit de mouwen steken”. Ook wordt de bestaande Verordening Burgerinitiatief aangepast.

Bron: Verleden, heden en toekomst: Trendlijnen Stichtse Vecht (april 2019)

Regionale samenwerking
We staan de komende jaren samen voor grote regionale opgaven op gebied van de woningbouw, het opvangen van de mobiliteitsgroei, de energietransitie, het accommoderen en stimuleren van economische groei en nieuwe verdienmodellen voor het landelijk gebied. Deze opgaven zijn urgent, complex en omvangrijk en vragen om ruimtelijke keuzes. Om de woningbouwopgave in de regio te realiseren en de juiste woningen op de juiste plek te kunnen bouwen, zijn grote investeringen in mobiliteitsmaatregelen noodzakelijk. Die afwegingen worden in de regio en met het Rijk komend jaar gemaakt. De opgaven hangen nauw met elkaar samen en ze beïnvloeden elkaar. Ze vragen daarom om een integrale aanpak. Dit wordt in 2020 verder uitgewerkt in het Ruimtelijk Economisch Programma van de U10 (REP). In dit programma wordt de regionale verstedelijkingsstrategie, met als uitgangspunt Gezond Stedelijk Leven, beschreven.

Voor gemeente Stichtse Vecht is het de komende jaren daarom van belang om tijdig ambtelijk en bestuurlijk input te leveren aan de regionale trajecten en hierin actief bij te dragen. We doen dit door gebruik te maken van de bestaande lokale ontwikkelingen zoals de Trendlijnen, de Omgevingsvisie en de actualisatie van de Woonvisie. Gebleken is dat het ontwikkelen en uitvoeren van de regionale strategie meer capaciteit en expertise vraagt dan Stichtse Vecht op dit moment in huis heeft. Bovendien is budget nodig om bij te dragen aan de kosten van de uitvoeringskracht van de U10.

Veiligheid

Stichtse Vecht moet een veilige gemeente blijven voor onze inwoners en ondernemers. Het huidige veiligheidsniveau willen wij dan ook handhaven, zoals afgesproken in het Integraal Veiligheidsplan. We werken toe naar een meer wijkgerichte manier van rapporteren over de veiligheid in onze gemeente. Verder voeren wij in 2020 het vastgestelde Integrale Veiligheidsplan uit.

Behoud van het huidige veiligheidsniveau
De afgelopen jaren hebben wij voornamelijk geïnvesteerd in het aanpakken en terugdringen van overlast in de openbare ruimte. De resultaten hiervan zijn positief. In 2020 zetten wij deze aanpak voort om zo het huidige veiligheidsniveau in onze woonkernen te behouden.

Veiligheidsbeeld op wijkniveau
We willen meer inzicht in de aandachtsgebieden op wijkniveau. In de toekomst brengen wij daarom de veiligheidsontwikkelingen op wijkniveau in beeld en hopen dat deze nieuwe informatie ons in staat stelt om in de toekomst nog betere keuzes te maken over onze werkwijzen, het stellen van prioriteiten en de inzet van middelen.

Samenwerken aan veiligheid
In 2020 voeren wij het vastgestelde Integraal Veiligheidsplan (IVP) uit, wat geldt voor de periode 2019-2022. Dit plan bevat duidelijke thema's en prioriteiten waar wij ons de komende jaren op richten. Het veiligheidsbeleid is integraal beleid dat zich uitstrekt over meerdere domeinen. Samenwerking tussen deze domeinen is daarom cruciaal om zodoende effectieve maatregelen te kunnen nemen.

Een voorbeeld hiervan is het versterken van de samenwerking tussen zorg en veiligheid ten aanzien van de 'Persoonsgerichte Aanpak'. Dit is een integrale aanpak van interne en externe zorg- en veiligheidspartners, gericht op de persoon. Het beoogt criminaliteit, overlast en herhaling daarvan te voorkomen.

Een ander voorbeeld is op het gebied van adreskwaliteit. In 2020 willen wij via de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit LAA) onze inzet op adreskwaliteitsverbetering intensiveren en daarmee adres- en uitkeringsfraude bestrijden. Naast onze maatschappelijke verantwoordelijkheid kan dit leiden tot minder verstrekte uitkeringen.

Uiteraard blijft ook de samenwerking met onze eigen inwoners van groot belang. Wij zijn trots op de grote maatschappelijke betrokkenheid in onze gemeente. Zo is het aantal WhatsApp-groepen de afgelopen jaren sterk gestegen en hebben inwoners zelf een website ontwikkeld en vormgegeven met alle soorten van burgerparticipatie. Wij zijn blij met onze inwoners die hierin hun steentje hebben bijgedragen. In 2020 blijven wij deze betrokkenheid, in samenwerking met onze andere partners, aanmoedigen om onze veiligheid zo op het gewenste niveau te houden.

Fysiek

Onze inwoners moeten duurzaam kunnen leven, wonen en werken. Er moet hierbij evenwicht zijn tussen mens, milieu en economie. Grote veranderingen op het gebied van onder andere de bevolkingsgroei, het klimaat, de economie en het milieu vragen om anders denken en handelen. Hoewel wij het beschouwen als een gedeelde verantwoordelijkheid van de maatschappij om dit te bereiken, nemen wij hierin een voortrekkersrol en geven het goede voorbeeld.

Klimaatverandering

Het klimaat verandert. Regenbuien worden steeds extremer en komen vaker voor, zomers worden warmer en we krijgen te maken met langere perioden van droogte. Deze veranderingen kunnen leiden tot wateroverlast, hittestress, toenemende bodemdaling in veengebieden en schade aan funderingen en gewassen. Als gemeente moeten we ons goed op deze gevolgen voorbereiden om overlast en schade te beperken. Dit doen we nu al door verschillende maatregelen te nemen bij nieuwe ruimtelijke projecten en herinrichtingsprojecten. Voorbeelden zijn meer groen, meer waterberging en een verhoogd vloerpeil.

In 2020 doen wij in samenwerking met het waterschap en hoogheemraadschap onderzoek naar de droogte, hittestress en bodemdaling binnen onze gemeente als gevolg van de klimaatverandering. Wij bepalen daarna waar deze gevolgen acceptabel zijn en waar niet, waar risicovolle gebieden zijn en waar de urgentie het hoogst is. Vervolgens kunnen wij bepalen welke maatregelen genomen moeten worden om eventuele overlast en schade zoveel mogelijk te beperken.

Routekaart Duurzaamheid

De gemeenteraad van Stichtse Vecht heeft in de Voorjaarsnota van 2016 de ambitie uitgesproken om als gemeente uiterlijk in 2030 klimaatneutraal te zijn. Deze ambitie is ook opgenomen in het huidige collegewerkprogramma. Klimaatneutraal is daarbij zo opgevat dat op het grondgebied van de gemeente in 2030 evenveel energie duurzaam moet worden opgewekt als er wordt gebruikt. Dit is een ambitieuze doelstelling. In elf jaar moet de hele energievoorziening in de gemeente die omslag maken. Hiervoor is samenwerking nodig tussen allerlei partijen uit de samenleving. De gemeente neemt hierbij een regisserende rol en wil activiteiten van bewoners, organisaties en bedrijven op het gebied van duurzaamheid versnellen.
In 2019 wordt hiervoor de Routekaart Klimaatneutraal 2030 aan de gemeenteraad ter besluitvorming aangeboden. Deze routekaart beschrijft wat de doelstelling ‘Klimaatneutraal 2030’ betekent en welke mogelijke keuzes er zijn om dit te bereiken. De Routekaart is geen vaststaand programma voor de komende elf jaar, maar geeft de richting en een planning. Na het vaststellen van de routekaart door de gemeenteraad kunnen de daadwerkelijke kosten worden doorgerekend.

Gemeentelijke organisatie klimaatneutraal

De doelstelling is om in 2022 een klimaatneutrale organisatie te zijn. Het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen is een van de onderdelen om hier uitvoering aan te geven. Het betreft 28 gebouwen (waar de gemeente zeggenschap heeft over het onderhoud) waarvoor het energieverbruik moet worden teruggedrongen. Om dit te bereiken is wel een grote investering vereist. De beperkte financiële ruimte en capaciteitsschaarste bij uitvoerende partijen dwingen ons ertoe om deze verduurzamingslag over een langere periode uit te spreiden. Tegelijkertijd blijven wij ‘werk met werk’ maken, door bij onderhoudswerkzaamheden verduurzaming toe te passen.

Plan verwarming gebouwde omgeving

Alle gemeenten in Nederland moeten in 2021 een plan hebben waarin staat wanneer welke wijk van het gas afgaat en wat de alternatieven kunnen zijn. Op lokaal niveau kan immers het beste worden bepaald welke besparingsmogelijkheden en duurzame alternatieven geschikt zijn om in de warmtevraag te voorzien. In dat kader zijn drie proefgebieden geselecteerd om te onderzoeken wat technisch, financieel en juridisch haalbare alternatieven voor aardgas

zijn. Voor de extra onderzoeken is een onderzoeksfinanciering nodig.

Uitbreiding woningvoorraad

De vraag naar (betaalbare) woningen in onze gemeente is groot. Het uitbreiden van de bestaande woningvoorraad is dan ook een belangrijke opgave. Ook in regionaal verband is de opgave om de komende jaren de woningvoorraad flink uit te breiden. Dat betekent dat we in beginsel positief staan tegenover initiatieven van externe partijen voor woningbouwplannen. Aangezien wij er voor hebben gekozen om niet buiten de rode contouren te bouwen zal de uitbreiding van de woningvoorraad binnen onze kernen op inbreidingslocaties moeten plaatsvinden.
Uitgangspunt bij het woningbouwprogramma is de Woonvisie. Op basis daarvan is een belangrijk aandeel ingeruimd voor woningen in het betaalbare segment.

Naast externe partijen hebben wij zelf op beperkte schaal mogelijkheden om op gemeentegrond woningbouw te realiseren. Zodra een dergelijke kans zich voordoet zullen wij het initiatief nemen tot het (her)ontwikkelen van een vrijgekomen locatie naar woningbouw.

Lokale en regionale bereikbaarheid

We geven uitvoering aan het collegewerkprogramma, waarbij we onder meer de ontwikkelingen van de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) en de aansluiting N230/A2 op de voet volgen. We pleiten voor een snelheidsverlaging van 100 naar 80 km per uur op de Zuilense Ring. Voor de doorstroming op de N230 en de N201 blijven we voorwaarden stellen die een vlotte en veilige afwikkeling van verkeer waarborgen en het voorkomen van sluipverkeer op het onderliggende wegennet bewerkstelligen. Een verslechtering van de leefbaarheid (geluid / luchtkwaliteit) in de woonomgeving willen we voorkomen.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2021 betreft een grote wetswijziging (vergelijkbaar met de drie decentralisaties in het Sociaal Domein) die veel impact heeft. Deze nieuwe wet heeft niet alleen impact op de rol van de gemeenteraad, het college en onze inwoners, maar zorgt ook voor een meer integrale belangenafweging waarbij ook niet-ruimtelijk-planologische aspecten een rol spelen (zoals bijvoorbeeld gezondheid, klimaat en energie). Dit vraagt ook een andere manier van werken van de ambtelijke organisatie. In 2019 heeft uw gemeenteraad gekozen voor het ambitieniveau ‘Optimaliseren’. In 2020 ronden wij de Omgevingsvisie af en zijn wij klaar om de directe dienstverlening aan de inwoners en ondernemers adequaat af te handelen.

Afvalscheiding

De gemeente heeft de wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen en te verwerken. In het gemeentelijk Grondstoffenplan 2016 – 2022 staat een doelstelling opgenomen van 75% scheiding in 2022. De verwachting was dat inwoners hun afval beter gaan scheiden waardoor de opbrengsten van deelstromen zoals glas, gft, plastic en papier hoger worden en de verwerkingskosten van het restafval hierdoor lager uitvallen.

De afgelopen jaren is gebleken dat de kosten voor afval harder zijn gestegen dan de afvalstoffenheffing. Door hogere verwerkingskosten, marktontwikkelingen met duurdere aanbestedingen, lagere inkomsten door dalende marktprijzen (oud papier) en een extra belasting op restafval vanuit de Rijksoverheid vallen de totale kosten voor de afvalverwerking hoger uit. Ook is er sprake van vertraging in de uitrol van het project ‘omgekeerd inzamelen’. Dit alles leidt tot een hoger tarief van de afvalstoffenheffing. Ter illustratie: voor een meerpersoonshuishouden met koopwoning betekent dit een kostenstijging van ongeveer 3 euro per maand.

Sociaal

Wij streven naar een vitale en krachtige samenleving waarin mensen zoveel mogelijk op eigen kracht in hun bestaan kunnen voorzien. Tegelijkertijd hebben we te maken met structureel toegenomen zorgkosten die de komende jaren blijven stijgen, onder meer als gevolg van de vergrijzing en het toenemend beroep op en kostenstijging in de jeugdhulp. Dit betekent dat we ons momenteel in een tijd van schaarse middelen bevinden, waarin we duidelijke keuzes moeten maken. We kunnen deze ontwikkeling niet afremmen met slechts inzetten op preventieve voorzieningen. We werken vanuit een integrale visie binnen het Sociaal Domein om dit te bereiken.

Donkere wolken boven sociaal domein

De gevolgen van de oplopende tekorten in het sociaal domein, waaronder op de jeugdzorg, zijn groot. Gemeenten en belangenorganisaties oefenen momenteel volop druk uit op het Rijk om gemeenten hierin financieel tegemoet te komen. Deze tekorten raken niet alleen onze directe dienstverlening in het algemeen maar ook de kwaliteit van de Jeugdzorg en overige dienstverlening in het sociaal domein. Wij onderschrijven daarom de urgente oproep vanuit andere gemeenten voor extra middelen. Wij zien dit echter niet als enige oplossing. Een structurele verandering is nodig om het sociaal domein toekomstbestendig te organiseren. Daarom blijven wij onverkort inzetten op de transformatie.

Toenemende vraag en lastenverzwaring binnen de Wmo

Bij de Wmo zien we een toename van het aantal aanvragen als gevolg van de dubbele vergrijzing. Hierdoor zullen de uitgaven binnen de Wmo de komende jaren stijgen. Vanaf 2019 geldt er ook een vast tarief voor huishoudens die gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen, het zogenaamde abonnementstarief. De invoering van dit tarief heeft mogelijk ook een aanzuigende werking met een toename van het aantal Wmo-aanvragen als gevolg. Bovendien nemen de inkomsten van de eigen bijdragen af. Op dit moment is nog niet duidelijk of ook de administratieve afhandeling van de eigen bijdrage bij de gemeenten wordt belegd.

Toename kosten Jeugdhulp

De zorgvraag onder jeugdigen in Stichtse Vecht neemt toe in zwaarte en de gehele keten van de jeugdhulp tot aan de geëscaleerde zorg lijkt vol te lopen. Ook is sprake van een autonome stijging in de kostprijs. Via het regionale transformatieprogramma in Utrecht West en de lokale transformatieagenda jeugd geven we verder invulling aan de ontwikkeling van de jeugdhulp in Stichtse Vecht. Dit doen we langs de lijnen van het landelijke actieprogramma Zorg voor de Jeugd. Het beoogd effect van de maatregelen is betere zorg in nabijheid van het kind en verminderde instroom in dure, specialistische zorg.

Een integrale aanpak

De toenemende zorgkosten kunnen we niet alleen opvangen door ons te richten op preventieve voorzieningen. We moeten kritisch kijken naar hoe we het gehele sociaal domein integraler en effectiever kunnen organiseren. Daar hoort bij onder andere bij dat we kritisch kijken naar waar wij nu ons geld aan besteden en hoe wij de toegang en uitvoering van onze zorgtaken hebben georganiseerd. De reeds ingezette transformatie van het sociaal domein sinds 2015 is hiermee eigenlijk nog in volle gang. Graag hadden wij gezien dat deze transformatie sneller zou verlopen dan nu het geval is. De beschikbare middelen zijn hier mede de oorzaak van. We zijn dan ook realistisch; we verwachten niet dat op korte termijn met de huidige maatregelen het volledige tekort binnen het sociaal domein wordt gedekt. Ook zijn organisatie- en frictiekosten onvermijdelijk om deze veranderingen te kunnen bewerkstelligen.

We hebben wel een duidelijke koers nodig die deze verdere transformatie beleidsmatig vorm geeft. Dit doen wij aan de hand van een ‘Integraal Beleidskader sociaal domein’. Dit kader wordt in 2019 opgesteld en aan het eind van het jaar ter besluitvorming voorgelegd aan de

raad. Uitwerkingen worden in dit document niet gegeven. Het vormt een kader, onder meer voor het ouderen- en jongerenbeleid dat we in 2020 gaan opstellen, zoals afgesproken in het collegewerkprogramma.

Nieuwe inburgeringswet
Per 2021 wordt de nieuwe wet inburgering van kracht. Dit maakt gemeenten weer verantwoordelijk voor de inburgering van nieuwkomers. Ter voorbereiding hiervan stelt het ministerie de komende twee jaar budget beschikbaar zodat gemeenten alvast kunnen anticiperen op de nieuwe verantwoordelijkheden. Dit jaar en in 2020 bereiden wij ons voor op deze aangekondigde wetswijziging door de randvoorwaarden en kaders te schetsen die nodig zijn om de wet succesvol te kunnen uitvoeren. Dit brengt vooralsnog geen extra kosten met zich mee.

Vernieuwing doelgroepvervoer
Vanaf 2020 wordt de provinciale subsidie op de regiotaxi geleidelijk afgebouwd. We ontwikkelen beleid om het doelgroepvervoer te vernieuwen zodat dit financieel houdbaar wordt en overeenkomstig de transformatiegedachte vorm krijgt. Er wordt onder andere ingezet op de fysieke en mentale toegankelijkheid van het openbaar vervoer en het stimuleren van het lokale alternatief vervoer, zoals de activiteitenbus.

Voor het sociaal recreatief vervoer van mensen met een mobiliteitsbeperking (regiotaxigebruikers) zal een voorziening voor aangepast vervoer in stand moeten worden gehouden. Deze groep neemt naar verwachting mogelijk toe door vergrijzing en langer zelfstandig wonen. We houden daarom rekening met een groter beroep op gemeentelijke middelen.

GGZ in de wijk
Momenteel loopt een pilot ‘GGZ in de Wijk’ in Maarssenbroek in de vorm van een Wijk-GGZ’er die onderdeel is van het wijkteam. Deze pilot zorgt ervoor dat mensen met verward gedrag niet tussen wal en schip vallen en is tot stand gekomen met een subsidie van de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMw). Deze Wijk-GGZ’er heeft een preventieve functie en vult het sociaal wijkteam aan met GGZ-expertise die ontbreekt. Door de inzet van een Wijk-GGZ’er zorgen we voor korte lijnen waardoor inwoners zo vroeg mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo zwaar als nodig ondersteund worden. Vanwege het succes van de pilot willen wij deze gemeentebreed uitrollen.

Voorbereiding op maatschappelijke opvang en beschermd wonen taak
Per 2021 worden alle gemeenten verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MOBW). We bereiden ons hier inmiddels op voor. Een belangrijk element van onze aanpak is gericht op preventie. Onderdeel hiervan is het realiseren van kleinschalige opvang voor tijdelijke dak- en thuislozen en het nu al creëren van draagvlak in de wijken en kernen. In 2020 is hiervoor een eenmalig voorbereidingsbudget nodig.

Nota lokaal gezondheidsbeleid
Op grond van de Wet publieke gezondheid zijn wij verplicht lokaal gezondheidsbeleid op te stellen. De nota lokaal gezondheidsbeleid wordt in het derde kwartaal van 2019 aan de raad aangeboden. Het gezondheidsbeleid heeft tot doel om de gezondheid van (nog) gezonde inwoners te bevorderen en te beschermen. Gekozen is voor de speerpunten gezond gewicht, mentale gezondheid en middelengebruik. Door in te zetten op preventie wordt zwaardere en duurdere zorg voorkomen.

Voor de uitvoering van de nota zijn met ingang van 2020 structureel extra middelen nodig.

Invoering Wet verplichte ggz
Per 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) in werking. De Wvggz vervangt vanaf die datum de Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz). De wet heeft beleidsmatig en organisatorisch gevolgen voor gemeenten. Het gaat onder andere om een aanpassing van de rol van de burgemeester en het opvangen en doorgeleiden van meldingen. We sluiten onder andere voor de meldfunctie zoveel mogelijk aan bij de 'aanpak personen met verward gedrag' en 'GGZ in de wijk'. Het is nog onduidelijk wat de financiële effecten zijn van de invoering van deze wet.

Inkomensvoorzieningen en Meerkosten Werkbedrijf Stichtse Vecht
Per 1 januari 2019 is Kansis gestart als SW-bedrijf van Stichtse Vecht. Voornamelijk door een lager uitvallende rijksbijdrage en hogere loonkosten dan verwacht, worden we geconfronteerd met een structurele tegenvaller. Gedurende de komende jaren wordt er verder gewerkt aan het verbeteren van de resultaten en het benutten van de infrastructuur voor de brede doelgroep.

We zien dat nog steeds te veel van onze inwoners niet aan het werk zijn en daardoor niet optimaal kunnen participeren. Om deze kwetsbare groepen beter te kunnen ondersteunen wordt extra geïnvesteerd via het actieplan Stichtse Vecht Werkt. Hierin wordt ingezet op het beter in beeld brengen van ons klantenbestand. Vervolgens bieden we passende en motiverende voorzieningen aan voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte. Voor een deel van onze inwoners kan er mogelijk binnen Kansis een passende oplossing worden gevonden. Specifieke maatwerktrajecten voor andere groepen, waaronder met name statushouders maken ook deel uit van deze dienstverlening. Hiermee wordt bovendien een voorschot genomen op de invoering van de nieuwe Wet Inburgering per 2021. Tenslotte wordt in het Actieplan meer ingezet op de matching en werkgeversdienstverlening. Werkgevers zijn het sluitstuk van het plan en moeten gemotiveerd en overtuigd en ontlast worden waar mogelijk.

Samenleving

Stichtse Vecht blijft een aantrekkelijke gemeente om in te werken, winkelen en wandelen. We kiezen voor een integrale aanpak voor de thema's Economie, Toerisme en Recreatie. Dit moet leiden tot een beter ondernemersklimaat. Een klimaat dat ondernemers aantrekt en behoudt binnen onze gemeentegrenzen. We gaan voor kwaliteitstoerisme, passend bij onze omgeving. We willen dat inwoners zoveel mogelijk kennismaken met onze rijke cultuur en zoveel mogelijk deelnemen aan sportieve activiteiten. Ons onderwijsaanbod moet de jeugd ontwikkelen tot verstandige, zelfstandige en betrokken inwoners en moet goed aansluiten op de arbeidsmarkt.

Nieuw sportakkoord

Om plezierig sporten in Nederland nu en in de toekomst veilig te stellen, is in 2018 het Nationaal Sportakkoord ondertekend. Volgend uit deze landelijke ontwikkeling zullen er in 2020 lokale uitwerkingen tot stand komen, zo ook in Stichtse Vecht. De ambities van een lokaal sportakkoord moeten op dit vlak nog worden bepaald, evenals de aansluiting bij een lokale uitwerking van het Nationaal Preventieakkoord.

Actualisatie van de gemeentelijke erfgoedlijst

Stichtse Vecht is een rijke gemeente op het gebied van cultuurhistorie. Verspreid over onze twaalf kernen vinden we ook veel verschillende gemeentelijke monumenten. De huidige lijst met gemeentelijke monumenten is op dit moment onevenwichtig omdat deze na de gemeentelijke herindeling in 2011 niet is geharmoniseerd. In 2021 wordt deze lijst alsnog geactualiseerd. Het resultaat is een actuele lijst met karakteristieke panden die in de bestemmingsplannen verankerd wordt (voor zover dat nog niet gebeurd is). Daarnaast volgt een advies over de aanwijzing van nieuwe gemeentelijke monumenten. De aanwijzing van gemeentelijke monumenten heeft wel financiële consequenties, zowel in verband met de aanwijzingsprocedure als met de subsidieregeling voor het monumentenonderhoud.

Onderwijshuisvesting

In 2020 passen wij onze lokale Verordening Onderwijshuisvesting en beleidskaders aan. Vanaf 2017 tot en met 2019 zijn de VNG-normkosten voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding met 62 procent gestegen. Vanaf 2020 houden we daarom structureel rekening met aanzienlijk hogere investeringskosten voor onderwijshuisvesting. Bovendien is de wettelijke eis ingevoerd om vanaf 1 januari 2019 bij nieuwbouw Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) te realiseren, wat ook kostenverhogend werkt.

Tevens ontwikkelen we in 2020 een nieuw beleidskader onderwijshuisvesting. We bereiden dit voor in het project Integraal Huisvestingplan (IHP) Onderwijs Maarssenbroek midden en zuid. Deze bedragen voeren we niet op in de kadernota. Financiën worden via een apart raadsvoorstel geregeld.

Onderwijskansenbeleid

Het nieuwe landelijke onderwijskansenbeleid 2019-2022 is inmiddels bekend. Door de herverdeling van middelen voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) en de verplichte urenuitbreiding van het aanbod voor voorschoolse educatie (VE) voor peuters is aanpassing van het lokale subsidiebeleid voor voorschoolse educatie en peuterwerk noodzakelijk.

Recreatie en toerisme
In 2020 start de herijking van de visie recreatie en toerisme. Ook wordt het bestemmingsplan De Vecht vastgesteld. Daarnaast stimuleren we kwaliteitstoerisme door uitvoering van acties die erfgoed, cultuur, toerisme en recreatie verbinden. In regionaal verband nemen we deel aan de regiostrategie internationaal toerisme Utrecht. Na het opstellen van een verkennende nota en een plan van aanpak, voeren we samen met onze partners de acties uit van gebiedsmarketing.

Aantrekkelijk ondernemersklimaat
In 2020 gaat het nieuwe programma economie van start. Een van de onderwerpen is de aanpak van bedrijventerreinen en de toekomstvisie bedrijventerreinen die wordt vastgesteld. Dit is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie en de regionale opgave.
We zetten door met het versterken en toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen en winkelgebieden, stimuleren verduurzaming, inventariseren mogelijkheden voor vitaal platteland en onderzoeken innovaties in het buitengebied.

Op een drietal terreinen dienen de actuele problemen te worden aangepakt (Portengense Brug, Angstelkade, Maarssenbroek). Aandacht is nodig voor de financiering om deze revitalisering te kunnen uitvoeren. Ook wordt het bestemmingsplan De Werf vastgesteld waarmee uitbreiding van het bedrijventerrein met 1 hectare mogelijk wordt gemaakt.

Financieel beeld

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Saldo Programmabegroting 2019	**546.320**	**2.636.315**	**3.519.323**	**5.570.490**
Motie aanscherping College werkprogramma				
- intensivering Re-ointegratie uitkeringsgerechtigden	-50.000	-50.000	-50.000	0
Saldo aanvang Kadernota 2020	**496.320**	**2.586.315**	**3.469.323**	**5.570.490**

Kadernota 2020	2020	2021	2022	2023
Programma Bestuur:				
Vakbondcontributie Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA)	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
(Digitale) dienstverlening	-47.000	-47.000	-47.000	-47.000
Informatisering en Automatisering	-105.000	-105.000	-105.000	-105.000
Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA)	-34.500	-34.500	-34.500	-34.500
Doorzetten pilot Rondom de Raad (plus on demand)	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
In controle statement en inkoop en aanbesteding	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Regionale samenwerking U10	-150.000	0	0	0
Totaal programma Bestuur	**-466.500**	**-316.500**	**-316.500**	**-316.500**
Programma Veiligheid:				
Veiligheidsregio Utrecht	-189.000	-189.000	-189.000	-189.000
Persoonsgerichte aanpak	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Totaal programma Veiligheid	**-199.000**	**-199.000**	**-199.000**	**-199.000**
Programma Fysiek:				
Hogere lasten afval	-524.718	-509.686	-389.167	-314.167
Lagere inkomstenafval niet zijnde heffingen	-476.139	-698.045	-698.045	-186.564
Afval hogere inkomsten afvalstoffenheffing	1.118.828	1.497.162	1.362.024	1.270.240
Investering rotondes Burg. Waverijnweg (M'Broek € 1,5 mln.)	0	-69.500	-68850	-68200
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	0	-325.033	-640.036	-951.711
financiele effecten routekaart	pm	pm	pm	pm
Plan verwarming gebouwde omgeving	-50.000	0	0	0
Extra benodigd budget op orde brengen kwaliteit openbare ruimte	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
Deelnemersbijdrage Plassenschap Loosdrecht	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Deelnemersbijdrage Stichtse Groenlanden	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Totaal programma Fysiek	**-349.529**	**-522.602**	**-851.574**	**-667.902**
Programma Sociaal:				
GGZ in de wijk	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Voorbereiding op maatschappelijke opvang en beschermd wonen	-60.000	0	0	0
Nota lokaal gezondheidsbeleid	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Werkbedrijf Stichtse Vecht	-639.059	-575.794	-555.583	-544.160
Vernieuwing doelgroepvervoer i.v.m. afbouw subsidie Provincie	-83.355	-159.504	-171.244	-239.918
Voorkomen en tijdig signaleren van financiële problemen	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Toenemende vraag en lastenverzwaring binnen de WMO	-602.000	-559.000	-504.000	-504.000
Toename kosten Jeugdhulp & stijging autonome kosten SAVE	-1.300.000	-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000
Regionale inkoop WMO- en Jeugdhulpvoorzieningen	-120.000	0	0	0
Stijging autonome kosten GGD	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Bijstandsverlening (BUIG)	195.610	195.610	195.610	195.610
Totaal programma Sociaal	**-2.938.804**	**-2.828.688**	**-2.765.217**	**-2.822.468**
Programma Samenleving:				
Nieuwe taken Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	-302.921	-302.921	-302.921	-302.921
Verlaging budget i.v.m. toegekende subsidie OAB	93.476	0	0	0
Verhoging subsidie OAB	302.921	302.921	302.921	302.921
Totaal programma Samenleving	**93.476**	**0**	**0**	**0**
Saldo Kadernota 2020 voor bijstellingen	**-3.860.357**	**-3.866.790**	**-4.132.291**	**-4.005.870**

Toelichtingen

Bestuur

Komst WNRA

Als gevolg van de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) verhuist op 1 januari 2020 het dienstverband tussen de overheidswerkgever en de ambtenaar van het bestuursrecht naar het civiele recht. De Wnra heeft gevolgen voor bijvoorbeeld het ontslagrecht, de ontslagprocedure en de sancties bij arbeidsongeschiktheid.

Nu we overgaan van de CAR-UWO naar een Cao gemeenten is een van de afspraken in deze cao dat jaarlijks een werkgeversbijdrage moet worden voldaan aan de vakbonden. Er is een model van de werkgeversvereniging AWVN waarin de bijdrage is vastgesteld op € 20,63 per medewerker. Dit is een richtlijn en hier wordt nog over onderhandeld.

Digitale dienstverlening

Aansluiting Mijn Overheid Berichtenbox

Mijn Overheid is de digitale postbus van de hele overheid voor de burgers. De jaarlijkse kosten van € 25.000 zijn gebaseerd op de kosten voor intermediair, aansluitkosten en gebruik.

Inzet extern callcenter buiten openingstijden en op piekmomenten

Met de inzet van een extern callcenter buiten openingstijden en op piekmomenten kan voor relatief weinig geld de telefonische dienstverlening verbeterd worden. Inwoners kunnen dan nog steeds terecht met hun vragen als de gemeente gesloten is of als het erg druk aan de telefoon is. Deze kosten bedragen jaarlijks € 7.000.

Password-manager tool

We gebruiken steeds meer wachtwoorden. Te veel dezelfde wachtwoorden gebruiken is niet veilig, te veel verschillende valt niet te onthouden. Met het toepassen van een passwordmanager is het maken, onthouden en gebruiken van wachtwoorden eenvoudig voor de medewerkers. De totale kosten hiervoor bedragen € 15.000 per jaar.

Informatisering en Automatisering

Metingen ten behoeve van Basisregistraties

Met projectbudget zijn de afgelopen 5 jaren de werkzaamheden gefinancierd voor het inmeten van panden (nieuwbouw, verbouwing, sloop), wegen, waterlopen en terreinen. Gemeente Stichtse Vecht heeft als wettelijke taak authentieke bronnen actueel te houden middels gecertificeerde metingen.
De inmetingen zijn relevant voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en voor belastingheffing op basis van Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ).
Vanaf 2020 is voor de BGT de projectfase afgerond en moet de kosten van het inmeten van € 40.000 structureel worden opgenomen in de begroting.

Digitale handtekening

Om de interne doorlooptijd van processen te versnellen wordt een digitale handtekening ingevoerd. Dit levert gemeentebreed efficiencyvoordelen, zoals plaats- en tijd ondertekend. De totale kosten hiervoor bedragen € 10.000 per jaar.

Koppelingen

Er is een duidelijke toename van het koppelen van applicaties en data, waardoor vernieuwing noodzakelijk is. Met een nieuwe applicatie worden koppelingen efficiënter gerealiseerd en ondersteunt het de Common Ground-beweging van VNG Realisatie. De kosten hiervan bedragen € 30.000 per jaar.

GGI-veilig (gemeenschappelijke gemeentelijke infrastructuur)

De gemeente Stichtse Vecht heeft zich ingeschreven voor GGI-veilig (gemeenschappelijke gemeentelijke infrastructuur). Dit is een door de VNG getrokken aanbesteding. De aandacht voor de omgang met en bescherming van persoonsgegevens en de eisen die dit aan de organisatie en haar medewerkers stelt neemt toe. Dit brengt ook met zich mee dat de gemeente werkt aan het verder vergroten van de bewustwording en gedrag van de medewerkers. De verdergaande digitalisering en het gebruik van data in de uitvoering van de taken versterkt dit nog verder. De kosten hiervan bedragen € 25.000 per jaar.

Versterking adreskwaliteit

Sinds medio 2018 is Stichtse Vecht aangesloten op de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). Om de inzet op de LAA te versterken is voor 2019 incidenteel € 63.000 ter beschikking gesteld en vanaf 2020 structureel € 18.000. Het verhogen van dit budget naar een structureel bedrag van € 63.000 per jaar leidt een sterkere inzet op adresfraude en tot minder uitkeringsfraude, wat financieel ten goede komt aan het Sociaal domein. Daarnaast zijn er maatschappelijke baten: de LAA ondersteunt de bestrijding van ondermijning en draagt bij aan een betere datakwaliteit van de Basisregistratie Personen.

Pilot Rondom de Raad

Het programma “Rondom de Raad” van RTV Stichtse Vecht heeft het bereik van de gemeenteraad onder de bevolking vergroot. In het eerste kwartaal van 2019 is een succesvolle pilot gehouden met korte fragmenten van de raad, die “on demand” beschikbaar werden gesteld. Omdat deze pilot aan de verwachtingen heeft voldaan, wordt voorgesteld dit vanaf 2020 structureel op te nemen. De kosten hiervan bedragen € 20.000 per jaar.

In Control Statement en inkoop en aanbesteding

Vanaf 1 januari 2021 wordt de collegeverklaring of In Control Statement ingevoerd. Vanaf dat jaar geven de externe accountants uitsluitend een controleverklaring af met alleen een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording door het college die in de jaarrekening wordt opgenomen. Uitgangspunt van deze verklaring is dat de administratieve lasten niet toenemen. Het inkoop- en aanbestedingsproces blijft evenals voorgaande jaren een punt van zorg. De accountant beveelt in de managementletter 2018 centrale inkoop aan. Deze aanbeveling wordt in het eerste half jaar van 2019 op haalbaarheid en consequenties onderzocht. Om dit te organiseren is een bedrag begroot van € 100.000 per jaar.

Regionale samenwerking U10

Gebleken is dat het ontwikkelen en uitvoeren van de regionale strategie meer capaciteit en expertise vraagt dan Stichtse Vecht op dit moment in huis heeft. Ook is budget nodig om bij te dragen aan de kosten van de uitvoeringskracht van de U10. Dit totaalbudget is geraamd op een incidenteel bedrag van € 150.000 in 2020.

Veiligheid

Veiligheidsregio Utrecht

In de raadsvergadering van 6 maart 2018 is de Kadernota VRU 2020 behandeld. Onder voorbehoud van vaststelling van de Kadernota VRU 2019 zijn er ontwikkelingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage, waaronder loon-en prijsontwikkelingen. Tevens is een aantal (onvermijdelijke) beleidsontwikkelingen voorzien die invloed hebben op de bijdrage voor 2019 en verder. Uitgaande van de VRU ontwerpbegroting 2020 stijgt de gemeentelijke bijdrage van Stichtse Vecht vanaf 2020 met € 189.000.

Persoonsgerichte aanpak
Voor een effectieve werkwijze en om veilig te kunnen werken met privacygevoelige gegevens, is het noodzakelijk een informatiesysteem aan te schaffen. Dit systeem zal door de verschillende partners in het casusoverleg worden gebruikt om op casus niveau informatie en persoonsgegevens te kunnen delen en heeft tot doel het kunnen voeren van een effectieve regie. De kosten hiervan bedragen € 10.000 per jaar.

Fysiek

Hogere lasten afval en lagere inkomsten afval niet zijnde heffingen
De afgelopen jaren is gebleken dat de kosten voor afval hard zijn gestegen. Door hogere verwerkingskosten, marktontwikkelingen met duurdere aanbestedingen, lagere inkomsten door dalende marktprijzen (o.a. oud papier) en een extra belasting op restafval vanuit de Rijksoverheid vallen de totale kosten voor de afvalverwerking hoger uit. De lasten stijgen met € 524.718 en de baten met € 476.139 ten opzichte van de huidige begroting. Ook is er sprake van vertraging in de uitrol van het project ‘omgekeerd inzamelen’, hierdoor worden eerder begrootte besparingen niet gehaald. Deze besparingen zijn opgenomen in het door uw raad vastgestelde grondstoffenplan en overeenkomstig verwerkt in de meerjarenbegroting. De verhoging van de lasten en verlaging van de inkomsten (niet zijnde heffingen) zal leiden tot een hoger tarief van de afvalstoffenheffing. Voor een meerpersoonshuishouden met koopwoning betekent dit een kostenstijging van ongeveer 3 euro per maand.

Hogere inkomsten afvalstoffenheffing
Na de hierboven genoemde aanpassingen in de baten en lasten in de budgetten afval is de kostendekkendheid opnieuw berekend. Om de bestaande begroting aan te passen aan de werkelijkheid, worden de inkomsten afvalstoffenheffing verhoogd met € 1.118.828.

Investering rotondes Burg. Waverijnweg *vanaf 2021*
In de RIB#76 van 2018 is u gemeld dat voor de vervanging van de rotondes op de Burgemeester Waverijnweg rekening was gehouden met een bijdrage/ subsidie van de provincie Utrecht. Deze bijdrage (50% van de totale kosten) gaat niet door. Hierdoor moeten de extra kosten voor vervanging van de rotondes door Stichtse Vecht worden opgevangen. De hiermee samenhangende kapitaallasten bedragen vanaf 2021 op jaarbasis € 69.500.

Verduurzaming gemeentelijke gebouwen vanaf 2021
De gemeente heeft als doelstelling om in 2022 een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie te zijn. Het verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen is een van de onderdelen om hier uitvoering aan te geven. Het betreft 28 gebouwen (waar de gemeente zeggenschap heeft over het onderhoud) waarvoor het energieverbruik moet worden terug gedrongen. Om dit te bereiken zijn grote investeringen vereist. Een eerste inschatting van de investeringen is 14,5 miljoen euro voor het verduurzamen van deze 28 gebouwen. De kapitaallasten die hiermee samen hangen zijn opgenomen in bovenstaande tabel, voor 2020 komen de kapitaallasten uit op € 325.033.

Financiële effecten routekaart
Na het vaststellen van de routekaart door uw raad wordt richting gegeven aan de duurzaamheidsopgave en de uitwerking hiervan voor de komende jaren. Na het vaststellen van de routekaart kunnen de daadwerkelijke kosten worden doorgerekend.

Plan verwarming gebouwde omgeving
Elke gemeente maakt uiterlijk in 2021 een plan voor de verwarming van de gebouwde omgeving en laat dit vaststellen in de gemeenteraad (als alternatief voor aardgas). De gemeente krijgt de regierol in de transitie van de warmtevoorziening. Op lokaal niveau kan immers het beste worden bepaald welke besparingsmogelijkheden en duurzame alternatieven geschikt zijn om in de warmtevraag te voorzien. In dat kader zijn drie proefgebieden geselecteerd om te onderzoeken wat technisch, financieel en juridisch haalbare alternatieven voor aardgas zijn. De inschatting is dat voor de extra onderzoeken een incidenteel budget nodig is van € 50.000.

Extra benodigd budget op orde brengen kwaliteit openbare ruimte

Er is sprake van een uitbreiding van het areaal. Het gaat daarbij om areaal dat onvoldoende in beeld is geweest bij de uitbesteding en derhalve ook niet werd onderhouden. Ook zitten er onduidelijkheden in het bestek waarover wij inmiddels met de aannemer aanvullende afspraken hebben gemaakt. In een aantal gevallen leidt dat tot extra onderhoud, bijvoorbeeld op het gebied van hagen en bosplantsoen. Dit leidt tot een extra jaarlast van € 125.000. Daarnaast hebben wij een grote achterstand op het gebied van onderhoud bomen. We beperken ons op dit moment tot uitsluitend veiligheidssnoei en kap, waarvoor het beschikbare budget evenmin toereikend is. Hiervoor is € 140.000 extra benodigd. Hierin hebben wij de uitwerking van de bomenmotie nog niet meegenomen. Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met indexeringen en het verhogen van het onderhoudsniveau openbare ruimte. In totaal bedraagt het extra benodigde budget voor het op orde brengen van de kwaliteit openbare ruimte € 400.000.

Deelnemersbijdrage Plassenschap Loosdrecht

Tijdens het opstellen van de Kadernota werd uitgegaan van een verhoging van de deelnemersbijdrage van 1,5% (als gevolg van loon- en prijsindexatie). Het Plassenschap heeft het financieel perspectief moeten bijstellen en legt voor dat een verhoging van 6% noodzakelijk is. Dit komt door een structureel hogere doorbelasting van loonkosten bij de bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatie Midden Nederland. Daarbij zorgen groot onderhoud- en investeringsplannen meerjarig voor extra kosten in rente en afschrijvingen. Voor de gemeente betekent dit naar verwachting dat de bijdrage 2020 zal stijgen met € 15.000.

Deelnemersbijdrage Stichtse Groenlanden

De deelnemersbijdrage aan het recreatieschap Stichtse Groenlanden wordt conform afspraak verhoogd in lijn met de loon- en prijsontwikkelingen met € 2.500, dit staat gelijk aan 1,5%. De structureel hogere doorbelasting van Recreatie Midden Nederland kan worden opgevangen binnen de eigen begroting, maar heeft tot gevolg dat de ambities moeten worden bijgesteld of getemporiseerd.

Sociaal

GGZ in de wijk

Momenteel loopt een pilot ‘GGZ in de Wijk’ in Maarssenbroek in de vorm van een Wijk-GGZ’er die onderdeel is van het wijkteam. Deze pilot zorgt ervoor dat mensen met verward gedrag niet tussen wal en schip vallen en is tot stand gekomen met een subsidie van de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMw). Deze Wijk-GGZ’er heeft een preventieve functie en vult het sociaal wijkteam aan met GGZ-expertise die ontbreekt. Door de inzet van een Wijk-GGZ’er zorgen we voor korte lijnen waardoor inwoners zo vroeg mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo zwaar als nodig ondersteund worden. Vanwege het succes van de pilot willen wij deze gemeentebreed uitrollen. De kosten hiervan bedragen € 50.000 per jaar.

Voorbereiding op maatschappelijke opvang en beschermd wonen

Per 2021 worden alle gemeenten verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MOBW). We bereiden ons hier inmiddels op voor. Een belangrijk element van onze aanpak is gericht op preventie. Onderdeel hiervan is het realiseren van kleinschalige opvang voor tijdelijke dak- en thuislozen en het nu al creëren van draagvlak in de wijken en kernen. In 2020 is hiervoor een eenmalig voorbereidingsbudget nodig van € 60.000.

Nota lokaal gezondheidsbeleid

Vanaf 2020 wordt uitvoering gegeven aan de nota positief gezondheidsbeleid. Op grond van de Wet publieke gezondheid zijn wij verplicht lokaal gezondheidsbeleid op te stellen. Het gezondheidsbeleid heeft tot doel om de gezondheid van (nog) gezonde inwoners te bevorderen en te beschermen. Gekozen is voor de speerpunten gezond gewicht, mentale gezondheid en middelengebruik. Door in te zetten op preventie wordt zwaardere en duurdere zorg voorkomen. Voor de uitvoering van de nota zijn met ingang van 2020 structureel extra middelen nodig (€ 50.000 per jaar).

Werkbedrijf Stichtse Vecht
Naar verwachting worden we in de uitvoering van de Wsw geconfronteerd met een structureel negatief effect van ca. € 639.000 in 2020, aflopend naar € 544.000 in 2023. Het grootste deel hiervan wordt veroorzaakt door een negatieve bijstelling van de rijksbijdrage die wij ontvangen voor de uitvoering van de Wsw. Daarnaast zijn we geconfronteerd met hogere loonkosten dan verwacht voor de Wsw'ers die per 1 januari 2019 bij SV in dienst zijn gekomen. Bij het definitieve besluit met betrekking tot de nieuwe Wsw-organisatie was een dekkingstekort ontstaan van gemiddeld € 100.000. Dat wordt ook in het genoemde bedrag gerepareerd.

Vernieuwing doelgroepvervoer i.v.m. afbouw subsidie Provincie
Vanaf 2020 wordt de provinciale subsidie op de regiotaxi geleidelijk afgebouwd. Uitgaande van onveranderde lasten verwachten we het genoemde resultaat zoals vermeld in de tabel van het financieel beeld (meerkosten € 83.355 vanaf 2020 en daarna jaarlijks oplopend). We ontwikkelen beleid om het doelgroepvervoer te vernieuwen zodat dit financieel houdbaar wordt en overeenkomstig de transformatiegedachte vorm krijgt. In relatie tot de taakstelling WMO wordt bij de regiotaxi ook de tariefstelling van de eigen bijdragen bekeken.

Voorkomen en tijdig signaleren van financiële problemen
Vanaf 2020 is er geen financiering voor de werkzaamheden die worden uitgevoerd in het project 'voorkomen en tijdig signaleren van financiële problemen. Vanwege het succes heeft uw raad de opdracht gegeven aan het college om het benodigde budget voor 2020 en verder structureel te maken, zodat de inzet op het voorkomen en tijdig signaleren van financiële problemen kan worden voortgezet. Dit betreft een bedrag van € 200.000 per jaar.

Toenemende vraag en lastenverzwaring binnen de WMO
Bij de Wmo zien we een toename van het aantal aanvragen als gevolg van de dubbele vergrijzing. Hierdoor zullen de uitgaven binnen de Wmo de komende jaren stijgen (in 2020 met een bedrag van € 602.000). Vanaf 2019 geldt ook een vast tarief voor huishoudens die gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen, het zogenaamde abonnementstarief. De invoering van dit tarief heeft mogelijk ook een aanzuigende werking met een toename van het aantal Wmo-aanvragen als gevolg.

Kosten Jeugdhulp & stijging autonome kosten SAVE
Naar verwachting worden we in 2020 geconfronteerd met hogere uitgaven voor jeugdhulp. Dit is te verklaren doordat de zorgzwaarte in de gehele keten toeneemt en sprake is van een autonome stijging in de kostprijs. Samen komt dit neer op meer uitgaven van € 1.300.000 ten opzichte van de begroting.

Regionale inkoop WMO- en Jeugdhulpvoorzieningen
Onze inkoopafspraken in de regio Utrecht West (UW) lopen tot eind 2020. Per 2021 moet een nieuwe inkoop gereed zijn. Dat betekent dat in 2020 een nieuwe aanbesteding moet zijn uitgevoerd en geïmplementeerd. Project- en implementatiekosten worden hiervoor gemaakt om met de regio UW tijdig een dekkend en complementair aanbod te realiseren. Dit gaat om een incidenteel bedrag van € 120.000 voor het jaar 2020.

Stijging autonome kosten GGD
Door het vaststellen van de begrotingswijziging van de GGD door uw raad stijgen de kosten voor de bijdrage aan de GGD. Dit gaat om een bedrag van € 30.000 per jaar.

Bijstandsverlening (BUIG)
Volgens de laatste beschikking van het ministerie is de rijksbijdrage voor de bijstand (BUIG) € 495.000 hoger dan we hebben begroot. Rekening houdend met de aanpassing van uitkeringsbedragen in verband met inflatiecorrectie houden we per saldo € 195.610.

Samenleving

Nieuwe taken Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

De extra rijksmiddelen zijn bedoeld om het aantal uren voorschoolse educatie voor doelgroeppeuters uit te breiden en de kwaliteit hiervan op een hoger niveau te brengen. De urenuitbreiding gaat in per januari 2020. In 2019 hebben wij hiervoor al rijksbijdragen ontvangen. Deze worden gedeeltelijk (€ 200.000) doorgeschoven naar 2020, waardoor de gemeentelijke OAB bijdrage in 2020 incidenteel kan komen te vervallen voor een bedrag van € 93.476.

Bijstellingen

Bijstellingen Kadernota 2020	2020	2021	2022	2023
Programma Bestuur:				
Structureel verlagen Onvoorzien Raad	10.000	10.000	10.000	10.000
Structureel verlagen budget communicatie	10.000	10.000	10.000	10.000
Lagere kapitaallasten i.v.m. vertraging verbouwing raadszaal	36.446	0	0	0
Onttrekken Algemene Reserve incidentele uitgave Regionale samenwerking	150.000	0	0	0
Stelpost Achteruitgang algemene uitkering incidenteel verlagen	317.000	317.000	0	0
Aanpassing College Werkprogramma terugstorting Algemene Reserve	250.000	0	0	0
Totaal programma Bestuur	**773.446**	**337.000**	**20.000**	**20.000**
Programma Veiligheid:				
Onderuitputting budget Brandkranen	20.000	20.000	20.000	20.000
Lagere kapitaallasten i.v.m. latere oplevering brandweerkazernes	155.000	0	0	0
Totaal programma Veiligheid	**175.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**
Programma Fysiek:				
Lagere kapitaallasten i.v.m. niet gereed van div. investeringen	325.383	0	0	0
Onderuitputting centraal leefbaarheidsbudget	30.000	30.000	30.000	30.000
Onderuitputting budget Volkshuisvesting	15.410	15.410	15.410	15.410
Onderuitputting butgetten Bouw en woning	30.400	30.400	30.400	30.400
Verlaging ambitie verduurzaming gemeentelijke gebouwen	0	162.517	320.018	475.856
Totaal programma Fysiek	**401.193**	**238.327**	**395.828**	**551.666**
Programma Sociaal:				
Inrichting Preventie en Welzijn besparing adm. Lasten	0	100.000	100.000	100.000
Inrichting Preventie en Welzijn efficiency korting	313.970	313.970	627.940	627.940
Afschaffen mantelzorg compliment	190.000	190.000	190.000	190.000
Nota een Sterke Basis: Initiatieven niet meer toekennen	109.000	0	0	0
Nota een Sterke Basis: projecten nota geen doorgang	40.000	0	0	0
Per direct stoppen mantelzorg-compliment 2019	90.000	0	0	0
Taakstelling minimabeleid	350.000	350.000	350.000	350.000
Onderuitputting minimabeleid	54.000	54.000	54.000	54.000
Onderuitputting fraudebestrijding	40.000	40.000	40.000	40.000
Onafhankelijke cliëntondersteuning	50.000	50.000	50.000	50.000
Onderuitputting hulpmiddelen en vervoer	80.000	80.000	80.000	80.000
Taakstelling jeugd	300.000	300.000	300.000	300.000
Taakstelling participatie	250.000	250.000	250.000	250.000
Taakstelling WMO	200.000	200.000	200.000	200.000
Totaal programma Sociaal	**2.066.970**	**1.927.970**	**2.241.940**	**2.241.940**
Saldo bijstellingen	**3.416.609**	**2.523.297**	**2.677.768**	**2.833.606**

Toelichting

Bestuur

Structureel verlagen Onvoorzien Raad en structureel verlagen budget communicatie in verband met de Pilot Rondom de Raad.
In de raadsvergadering van 20 november 2018 is besloten om de Pilot Rondom de Raad te continueren. De kosten hiervan zijn € 20.000 structureel. De raad stelde voor om de dekking te zoeken bij de raadsbudgetten en bij het communicatiebudget. Het voorstel is om de post Onvoorzien van de Raad structureel te verlagen van € 100.000 naar € 90.000 en de resterende € 10.000 te financieren uit het communicatiebudget.

Lagere kapitaallasten i.v.m. vertraging verbouwing raadszaal
In de Programmabegroting 2019 is rekening gehouden dat de verbouwing van de raadzaal in het Koetshuis in Breukelen in 2019 afgerond zou zijn. Deze verbouwing is op zijn vroegst gereed in 2020 . Hierdoor dienen de begrote kapitaallasten voor 2020 te worden doorgeschoven naar 2021.

Onttrekken Algemene Reserve incidentele uitgave Regionale samenwerking
In het programma Bestuur kunnen de incidentele uitgave aan de Regionale samenwerking van € 150.000 niet worden opgevangen. Voorgesteld wordt om deze te onttrekken uit de Algemene Reserve.

Stelpost Achteruitgang algemene uitkering incidenteel verlagen
In de Programmabegroting wordt voor de achteruitgang van de Algemene uitkering een stelpost opgenomen om eventuele neerwaartse bijstellingen in de circulaires te kunnen opvangen. Deze stelpost is gebaseerd op € 15 per inwoner. Voorgesteld wordt om in 2020 en 2021 de stelpost te verlagen met € 5,00 per inwoner voor een bedrag van € 317.000 en in te zetten als dekkingsmiddel voor deze Kadernota. Hierdoor daalt het weerstandsvermogen licht maar blijft nog ruim boven de norm.

Aanpassing College Werkprogramma terugstorten Algemene Reserve
In het College Werkprogramma is besloten om in 2019 de incidentele uitgaven voor sportaccommodaties € 150.000 en re-integratie € 100.000 te onttrekken uit de Algemene Reserve en terug te storten in 2020. Voorstel is om aan deze terug stortingen geen uitvoering te geven en in te zetten als dekkingsmiddel voor deze Kadernota.

Veiligheid

Onderuitputting budget Brandkranen
Vitens heeft haar tarieven door aangepaste landelijke regelgeving moeten aanpassen. De tarieven mogen nu maximaal kostendekkend zijn. Hierdoor kunnen de tarieven, afgezien van de indexatie, over de jaren fluctueren. In 2017 en 2018 kende dit budget een onderuitputting. Het aantal openbare brandkranen zal in de komende jaren toenemen als gevolg van ontwikkellocaties. Uitgaande van de nu bekende ontwikkelingen wordt de onderuitputting voor de komende jaren ingeschat op € 20.000. De aanleg en het onderhoud van openbare brandkranen is opgenomen onder programma Fysiek.

Lagere kapitaallasten i.v.m. latere oplevering brandweerkazernes
Voor het project Repressieve huisvesting is de planning voor de aanpassingen aan de brandweerkazernes geactualiseerd. Conform de Nota Waardering en afschrijving vaste activa ramen wij de kapitaallasten in het jaar nadat de investering gereed is. Uitgaande van de geactualiseerde planning verwachten wij geen kapitaallasten in 2020. Wij passen dan ook de ramingen voor dit project incidenteel naar beneden voor 2020 met € 155.000 aan.

Fysiek

Lagere kapitaallasten i.v.m. niet gereed van div. investeringen
Binnen het programma Fysiek verwachten wij in 2020 € 325.383 minder uit te geven aan kapitaallasten dan begroot. De redenen hiervoor zijn dat werkzaamheden, door prioritering, later zijn opgestart en/of niet in 2019 worden afgerond. Hierdoor zijn de kalitaallasten lager dan begroot.

Onderuitputting centraal leefbaarheidsbudget
Met ingang van 2019 is het Centraal leefbaarheidsbudget/gebiedsgericht werken met € 30.000 structureel opgehoogd. Dit in verband met een voormalige taakstelling vanuit de voorjaarsnota 2015 die niet meer hoeft te worden ingelost. In 2019 is dit een goede aanvulling ter compensatie van de incidentele verlaging van het budget ter uitvoering van het collegewerkprogramma. Omdat het budget de afgelopen jaren toereikend was, is een structurele verhoging echter niet nodig. Reden waarom het budget ingaande boekjaar 2020 structureel kan worden verlaagd met € 30.000.

Onderuitputting budget Volkshuisvesting
In 2017 en 2018 is het budget Overige volkshuisvesting niet volledig benut. Wij willen dit budget vanaf 2020 aanpassen aan de verwachte uitgaven en verlagen dit budget structureel met € 15.410.

Onderuitputting budgetten Bouw en Wonen
Binnen de budgetten van Bouwen en wonen was een budget opgenomen voor een langlopende juridische procedure. Deze procedure is inmiddels afgerond. Wij willen dit budget vanaf 2020 verlagen met € 30.400.

Verlaging ambitie verduurzaming gemeentelijke gebouwen vanaf 2021
Om de duurzaamheidsdoelstelling van 2022 te bereiken zijn grote investeringen vereist. Een eerste inschatting van de investeringen is € 14,5 miljoen voor het verduurzamen van 28 gebouwen (waar de gemeente zeggenschap heeft over het onderhoud). Door de omvang van deze investeringen is het niet reëel dat wij dit ook kunnen uitvoeren in de jaren 2020 t/m 2022. Om reëlere bedragen op te nemen is een investering van € 7.25 miljoen gepaster. Dit houdt in dat wij € 162.517 besparen t.o.v. de eerder opgenomen kapitaallasten. De kapitaallasten die samen hangen met de investeringen van € 7.25 miljoen zijn opgenomen in bovenstaande tabel, voor 2020 komen de kapitaallasten uit op € 162.517. Gevolg van het niet investeren van de € 14.5 miljoen t/m 2022 is dat we de duurzaamheidsdoelstellingen 2022 (klimaatneutrale gemeentelijke organisatie) niet zullen halen.

Sociaal

Inrichting Preventie en Welzijn besparing uitvoeringskosten vanaf 2021
Wij zijn voornemens meer voorzieningen algemeen toegankelijk en beschikkingsvrij te maken per 2021. Hierdoor verlichten we de uitvoeringskosten in onze eigen gemeentelijke organisatie. We verwachten hiermee € 100.000 te kunnen besparen per 2021.

Inrichting Preventie en Welzijn efficiencykorting
Wij zijn voornemens het voorliggend veld per 2021 anders en meer in samenhang te organiseren. Wij boeken hier 20% van de grootste subsidies voor in. Voor de jaren 2020 en 2021 levert dit een besparing op van € 313.970 en een bedrag van € 627.940 voor de jaren 2022 en 2023.

Afschaffen mantelzorg compliment
We stoppen met het verlenen van het mantelzorgcompliment. Dit levert een structureel bedrag op van € 190.000 per jaar.

Nota een Sterke Basis (ESB): Initiatieven niet meer toekennen
Met het vaststellen van de Nota een Sterke Basis is een initiatievenbudget vrijgemaakt voor initiatieven die bijdragen aan de transformatie en inzetten op preventie. Voor 2019 is nog € 109.000,- hierin over. We stoppen met het verstrekken van budget voor nieuwe initiatieven. Dit bedrag zetten wij in voor de kadernota 2020. Dit levert een incidenteel bedrag op van € 109.000 in 2020.

ESB: projecten nota geen doorgang
Concreet genoemde projecten die nog niet gestart zijn, starten wij ook niet meer op. Dit levert een incidenteel bedrag op van € 40.000 in 2020.

Per direct stoppen mantelzorgcompliment 2019
Het restant van het budget voor het mantelzorgcompliment 2019 verstrekken wij niet meer. Dit levert een incidenteel bedrag op van €90.000 in 2020.

Taakstelling minimabeleid
Er wordt een taakstellende bezuiniging van € 350.000 op het minimabeleid doorgevoerd bij de herijking van het minimabeleid. Dit realiseren we door een besparing op de collectieve ziektekosten.

Onderuitputting minimabeleid
Er is sprake van een onderuitputting op het minimabeleid van € 54.000. Deze wordt taakstellend ingezet.

Fraudebestrijding
Er is een structurele onder uitputting op het budget voor Fraudebestrijding van € 40.000. Deze wordt ingezet voor deze kadernota.

Onafhankelijke cliëntondersteuning
Inzet van de te verwachte onderuitputting van € 50.000 voor onafhankelijke cliëntondersteuning de komende jaren. Deze wordt taakstellend ingezet.

Onderuitputting hulpmiddelen en vervoer
Er is sprake van een onderuitputting van € 80.000 bij het budget voor hulpmiddelen en vervoer. Deze wordt taakstellend ingezet.

Taakstelling jeugd
Mede door investering op projecten voor de transformatie verwachten we tekorten terug te kunnen dringen. Hiervoor nemen wij een taakstelling op van € 300.000.

Taakstelling bijstand
In het kader van het actieplan Stichtse Vecht Werkt wordt de komende periode extra ingezet op re-integratie. In het plan wordt allereerst stevig ingezet op het beter in beeld brengen van het bijstandsbestand. Met dit betere beeld verwachten we dat gerichter ingezet kan worden op re-integratie en bemiddeling. Specifieke doelgroepen, waaronder ook met name statushouders, hebben hierbij de bijzondere aandacht. Door deze extra inzet verwachten we dat het klantenbestand af zal nemen. Dat leidt vanaf 2020 tot een hogere uitstroom en lagere uitkeringslasten. Hiervoor nemen wij een taakstelling op van € 250.000.

Taakstelling WMO
Door inzet op verschillende maatregelen uit de menukaart, verwachten wij de uitgaven op de Wmo terug te dringen. Hiervoor nemen wij een taakstelling op voor de Wmo van € 200.000.

Kadernota 2020 na bijstellingen

Kadernota 2020 na bijstellingen	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldo aanvang Kadernota 2020	496.320	2.586.315	3.469.323	5.570.490
Totaal Kadernota 2020	-3.860.357	-3.866.790	-4.132.291	-4.005.870
Totaal voorgestelde bijstellingen	3.416.609	2.473.297	2.627.768	2.783.606
Saldo Kadernota 2020	52.572	1.192.821	1.964.800	4.348.225